

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 8 września 2009 r.

**Pan Franciszek Budrowski
Starosta Powiatu Sokólskiego**

LBI-410-009-01/2009
P/09/122

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r.¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku skontrolowała w Starostwie Powiatowym w Sokółce („Starostwie”) realizację w latach 2007-2009 (I półrocze) zadań dotyczących utrzymania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole podpisanym 24 sierpnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia brak działań Starostwa w zakresie realizacji zadań dotyczących melioracji wodnych szczegółowych.

1. W Starostwie nie interesowano się realizacją przez zainteresowanych właścicieli gruntów obowiązku utrzymywania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych („u.m.sz.”), podczas gdy:
 - w latach 2006-2008 z 85,6 km do 44,0 km zmniejszyła się długość szczegółowych rowów melioracyjnych objętych pracami konserwacyjnym, skutkiem czego - na koniec tego okresu - na ogółem 2.059,2 km rowów konserwacja przeprowadzona była na zaledwie 2,1 % ich długości (na 999,9 ha, tj. 5,1 % obszarów zmeliorowanych),
 - oględziny przez NIK 99,4 km rowów (4,8 % ich łącznej długości), na 79,6 km wykazały przyspieszoną dekapitalizację, wynikającą przede wszystkim z dewastacji i braku ich konserwacji. W tym stwierdzono:
 - wypłylenia, a niekiedy kilkudziesięciometrowe odcinki wymagające odbudowy, z powodu zniszczenia skarp rowów przez zwierzęta,

¹ o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”

- liczne zakrzaczenia i zadrzewienia. Na przykład na najmłodszych obiektach (Kumiałka-Kuplisk z 1990 roku i Słoja z 1989 roku) w rowach rosły kilkunastoletnie drzewa, co wskazuje na brak konserwacji gruntownej od oddania tych obiektów do użytku,
- zniszczenia budowli piętrzących i około 20 % poddanych oględzinom przepustów, co skutkowało występowaniem kilkusetmetrowych niedrożnych odcinków rowów szczegółowych (wypełnionych wodą „stojącą” z roślinnością), jak i rowów głównych. W dobrym stanie, bez zakrzaceń i drożne, było 10,5 km rowów (w tym 7,2 km na terenie działania spółki wodnej) objętych konserwacją gruntowną (odmulaniem) w latach 2007-2009 (I półrocze) i 5,7 km rowów (w tym 1,2 km na terenie działania spółki wodnej) objętych konserwacją bieżącą (odkrzaczeniem i wykaszaniem) oraz 3,6 km rowów, na których spółka przeprowadziła konserwację gruntowną w 2005 roku. Nie bez znaczenia dla skuteczności wykonanych konserwacji był fakt, że na terenie powiatu sokólskiego odtworzenia lub modernizacji wymagało - według „Programu nawodnień rolniczych województwa podlaskiego na lata 2007-2013”, opracowanego przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku („WZMiUW”) - 907,3 km szczegółowych rowów melioracyjnych (44,05 % ich aktualnego stanu) oraz 320 sztuk budowli (11,27 %), z tego w najpilniejszych potrzebach ujęto 526,8 km rowów i 214 budowli, szacując koszt ich odbudowy na 43.000 tys. zł.

Na terenie powiatu sokólskiego na koniec 2008 roku - według ewidencji WZMiUW - zmeliorowanych było 19.617,6 ha użytków rolnych (w tym 5.027,2 ha nawadnianych i 5.504,9 ha zdrenowanych), a na szczegółowych rowach melioracyjnych (2059,2 km) znajdowało się 574 budowli piętrzących (zastawek lub przepusto-zastawek), 4 progi, 2.223 przepusty i 38 studzienek oraz 360 studzienek drenarskich i 4.105 wylotów zbieraczy w sieci drenarskiej. Prawie 18% terenów zmeliorowanych i szczegółowych rowów melioracyjnych było w utrzymaniu spółki wodnej.

2. Zasadniczą przyczyną niezadowalającego funkcjonowania u.m.sz. był brak dbałości właścicieli gruntów o stan tych urządzeń. Mimo to, w Starostwie (z powodu niedoboru „...środków...i kadry”) nie korzystano - z przewidzianych przepisami ustawy z dnia 18 lipca 2001 r.² - możliwości egzekwowania właściwego utrzymywania tych urządzeń. W

² Prawo wodne (Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.), zwanej dalej „Prawem wodnym”

latach 2007-2009 (I półrocze) nie prowadzono bowiem postępowań w celu wydawania decyzji:

- o których mowa w art. 77 ust. 2 Prawa wodnego, ustalających właścicielom gruntów uchylającym się od obowiązku utrzymywania u.m.sz., szczegółowe zakresy i terminy wykonywania tego obowiązku,
- ustalających wysokość i rodzaj świadczeń na rzecz spółki wodnej, do których ponoszenia obowiązane są osoby fizyczne i inne podmioty odnoszące korzyści z urządzeń spółki lub przyczyniające się do zanieczyszczenia wody, dla której ochrony spółka została utworzona (art. 171 ust. 1 i 2 Prawa wodnego),
- wobec reaktywowanej w 2004 roku Gminnej Spółki Wodnej „Brzozówka” w Suchowoli, ograniczono się do udziału w Walnych Zgromadzeniach i opiniowania dokumentacji dotyczącej dotacji z budżetu Wojewody Podlaskiego. Natomiast:
 - nie podejmowano działań przewidzianych w art. 170 ust. 3 Prawa wodnego, tj. nie występowano o podwyższenie składek i innych świadczeń na rzecz Spółki do poziomu zapewniającego realizację jej zadań statutowych. Roczne wpływy ze składek członkowskich, przy ich pełnej ściągальności, mogłyby pokryć koszty konserwacji gruntownej 14,2 % rowów melioracyjnych utrzymywanych przez Spółkę (przy zalecanej na 30% ich długości rocznie),
 - nie reagowano na nieustalanie przez Spółkę corocznych potrzeb w zakresie konserwacji u.m.sz. i brak uchwał (o których mowa w art. 173 ust. 1 Prawa wodnego) w sprawie zatwierdzenia rocznych sprawozdań, udzielenia zarządowi absolutorium, planu prac Spółki oraz jej budżetu. Uchwały Walnego Zgromadzenia z 29 grudnia 2008 r. wpłynęły do Starostwa w toku kontroli NIK, zamiast w ustawowym terminie 7 dni od ich podjęcia (art. 179 ust. 1 Prawa wodnego),
 - bez rzetelnej weryfikacji, pozytywnie zaopiniowano wnioski i rozliczenia Spółki dotyczące dotacji z budżetu Wojewody Podlaskiego, mimo że dokumenty te zawierały - w świetle ustaleń NIK - błędy i nieścisłości, niemające wpływu na wysokość dotacji.

W części nierzetelne były też sprawozdania RRW-10 (ze stanu ilościowego oraz utrzymania wód i urządzeń melioracji wodnych). Do sporządzenia sprawozdań wykorzystywano dane ewidencyjne WZMiUW, uzupełniając je informacjami z działającej spółki wodnej ale:

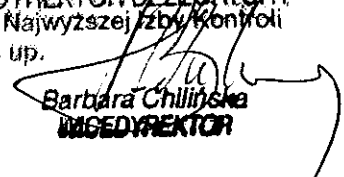
- corocznie wykazywano funkcjonowanie 10 spółek wodnych (w każdej z gmin z terenu powiatu) i objęcie ich działalnością całej powierzchni zmeliorowanych terenów. Starostwo nie podejmowało działań w celu reaktywowania pozostałych (działających „mniej więcej” do 1999 roku) 9 spółek wodnych,
- nie wykazano części konserwacji gruntownych wykonanych w okresie objętym kontrolą przez użytkowników gruntów (na około 0,6 km w obrębie Ozierany Małe - gm. Krynki) i około 1,7 km w obrębie Jaginty - gm. Nowy Dwór).

Przedstawiając powyższą ocenę i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Dokonywanie kontroli stanu utrzymania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych.
2. Podejmowanie działań na rzecz poprawy stanu urządzeń melioracyjnych, w tym wykorzystywanie kompetencji nadanych przepisami art. 77 ust. 2 oraz art. 171 ust. 1 i 2 Prawa wodnego.
3. Realizowanie obowiązków w zakresie nadzoru i kontroli nad spółkami wodnymi.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Starostę w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
z up.

Barbara Chlińska
IMG DYREKTOR